

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْمُرْسَلِينَ ،

وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ ، وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ

إِلَى يَوْمِ الدِّينِ

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh
dan Salam Sejahtera

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

1. Kaola terlebih dahulu sukacita mengucapkan terima kasih kepda Yang Berhormat Pehin Pengerusi kerana memberi peluang bagi kaola menyampaikan mukadimah bagi memandu perbincangan Anggaran Peruntukan Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri bagi Tahun Kewangan 2018 / 2019. Alhamdulillah, kaola sukacita mengucapkan terima kasih kepada Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam atas kepercayaan dan sokongan peruntukan bagi perbelanjaan Tahun Kewangan 2018 / 2019 sebanyak **\$148,695.655.**
2. Selaras dengan dasar perbelanjaan berhemah dalam peruntukan kewangan dan perbelanjaan Negara, adalah

penting bagi Kementerian ini untuk memastikan segala perancangan dan strategi yang dilaksanakan menggunakan kaedah Program and Performance Budgeting (PPB) mengikut keperluan sebenar dan keutamaan yang berasaskan penunjuk utama prestasi (KPI) Kementerian ini dan Jabatan-Jabatan dibawahnya bagi mencapai:

- Meningkatkan kualiti perkhidmatan kepada masyarakat;
- Memantapkan perpaduan dan kesejahteraan;
- Memelihara keselamatan masyarakat;
- Memudahkan penyediaan infrastruktur dan kemudahan awam;
- Memangkin perkembangan ekonomi.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

3. Kementerian ini sentiasa mengambil berat akan penyampaian perkhidmatan kepada orang ramai agar ianya sentiasa relevan dengan keadaan semasa dan mesra pelanggan, sentiasa cekap dan memenuhi matlamat berkenaan. Dari itu, selaras dengan teras skop Pelan Strategik Kementerian, beberapa program telah dan akan dijalankan pada Tahun Kewangan 2018 / 2019 bagi membantu mengukuhkan

keselamatan, kesejahteraan, memangkin sosio-ekonomi dan meningkatkan perpaduan masyarakat yang kesemua ini dilaksanakan, bagi mencapai matlamat 'Brunei Maju'.

4. Di bawah Tajuk SE02A, SE03A dan SE04A iaitu Kuasa-Kuasa tempatan dan perbandaran sebanyak \$52,766,023.00 atau (40%) daripada jumlah peruntukan adalah bagi tujuan meningkatkan kesejahteraan dan perpaduan rakyat serta memantapkan lagi peranan keberkesanan Institusi Penghulu Mukim dan Ketua Kampung. Ianya juga digunakan untuk memajukan perbandaran dan meningkatkan prasarana yang kondusif bagi perniagaan.

5. Manakala dibawah tajuk SE-05A / SE-10A / SE-11A / SE-12A iaitu Keselamatan dan Kesejahteraan, sebanyak \$79,370,080.00 atau (60%) daripada jumlah peruntukan diperuntukkan. Jumlah yang dipohonkan ini adalah untuk tujuan penguatkuasaan undang-undang, pencegahan kebakaran, pengurusan bencana alam dan membantu memantapkan keupayaan sumber manusia.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

6. Oleh yang demikian bagi tahun kewangan 2018/2019, Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri akan memfokuskan peruntukan ini kepada usaha-usaha berikut:

7. (1) Untuk meningkatkan perpaduan masyarakat selaras dengan KPI Wawasan 2035 iaitu 2.11 dibawah Strategi Pembangunan Institusi, adalah amat penting bagi mengadakan pemimpin di peringkat akar umbi yang berwibawa dan berkualiti. Walaubagaimanapun sehingga 20hb Februari 2018, masih terdapat 65 jawatan Penghulu dan Ketua Kampong yang masih kosong dan perlu diisikan.
8. Alhamdulillah, menerusi Skim Perkhidmatan Penghulu Mukim dan Ketua Kampong Negara Brunei Darussalam 2015 yang telah pun diperkenankan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam dan dilaksanakan mulai 23hb Disember 2017, diharapkan akan dapat membantu mempertingkatkan lagi peranan, tugas dan tanggungjawab Penghulu Mukim dan Ketua Kampong. Dengannya akan dapat mengukuh dan memantapkan lagi martabat, kewibawaan, kualiti kepimpinan dan keberkesanan institusi Penghulu dan Ketua Kampong.
- 9.** Kita masih lagi berhadapan dengan cabaran mengenai kurang atau ketiadaan calon yang bersesuaian bagi di calonkan sebagai calon Ketua kampong. Sebagai usaha jangka sederhana bagi menyediakan tenaga pelapis, Kementerian dengan kerjasama *Institute for Leadership, Innovation and*

Advancement (ILIA), Universiti Brunei Darussalam telah mengadakan bengkel asas kepimpinan masyarakat selama tiga (3) bulan yang disertai oleh ahli-ahli Majlis Perundingan Mukim dan Kampong. Bengkel ini antaranya diharap untuk memberikan kemahiran kepimpinan di samping menilai potensi peserta bagi digilap dan seterusnya diketengahkan sebagai calon-calon yang berpotensi bagi jawatan Ketua Kampong tertakluk kepada kesesuaiannya. InshaAllah kita akan terus menilai keberkesanan rancangan ini.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

10. (2) Dalam usaha meningkatkan hasil Kerajaan, tumpuan akan diberikan untuk meningkatkan lagi pengutipan hasil cukai iaitu cukai semasa dan cukai tertunggak. Alhamdulillah sehingga 31 Disember 2017 semenjak tertubuhnya Unit Taskforce Recovery pada 16 April 2016, Lembaga-Lembaga Bandaran telah dapat mengutip tunggakan sebanyak \$5.77 juta dan seterusnya mengurangkan jumlah tunggakan dari \$46 juta ke \$40.29 juta. Beberapa inisiatif sedang dan akan dilaksanakan bagi meningkatkan dan memperkesankan hasil tunggakan iaitu melalui Perkhidmatan SMS Push Notification, Penggunaan kaedah konsep Pareto, Penubuhan Credit Control Unit (CCU) dan Garispanduan Bayaran Ansuran.

11. Inisiatif juga dilaksanakan bagi mengurangkan kos operasi menerusi pengurangan penggunaan utiliti seperti menggunakan energy-saving devices, mengawal penggunaan elektrik seperti lampu, sistem penghawa dingin dan sebagainya, serta lain-lain inisiatif.

12. 3) Selaras dengan usaha-usaha Kerajaan yang amat mengutamakan keperluan berhemah dalam perbelanjaan Negara, terutama sekali didalam membangunkan infrastruktur; Kementerian ini telah pun mulai tahun 2017 mengenalpasti asset-asset Kementerian dan mengeluarkan *Request for Proposal* bagi beberapa asset di Bandar Seri Begawan, Kuala Belait dan Temburong menerusi kaedah Public Private Partnership yang diharap boleh meringankan bebanan Kerajaan sambil menjimatkan serta menguntungkan kedua pihak Kerajaan dan Swasta. Melalui kaedah ini, disamping perlaksanaan projek secara efisien ianya juga akan dapat membukakan peluang penglibatan golongan peniaga dan pengusaha tempatan.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

13. (4) Berkaitan dengan Program Satu Kampung Satu Produk, Alhamdulillah dengan penubuhan Jawatankuasa Khas Peringkat Kebangsaan 1K1P yang telah pun diperkenankan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan pada 25 Mei 2017, kita berharap akan dapat meningkatkan kemajuan 1K1P. Beberapa rancangan telah pun dibincangkan bersama Agensi-Agensi yang berkepentingan di dalam dan luar negeri untuk mempertingkatkan kualiti pengeluaran rangkaian produk 1K1P supaya produk-produk berkenaan akan *sustainable* dan boleh menembusi pasaran domestik dan serantau termasuk meningkatkan kualiti produk, pembungkusan, pemasaran dan memenuhi keperluan persijilan iaitu Good Manufacturing Practice (GMP), Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) dan Sijil Halal Brunei Darussalam.
14. Sehubungan ini salah satu daripada inisiatif itu ialah menjalin kerjasama dengan pihak berkenaan di Thailand khususnya One Tambon One Product untuk membimbing pengusaha-pengusaha 1K1P. Ini adalah selaras dengan hasrat Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam supaya pihak Kerajaan memberikan bimbingan dan tunjuk ajar bagaimana memulakan dan menjalankan perusahaan sehingga peniaga / pengusaha berjaya.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

15. (5) Dalam usaha Ease of Doing Business, Kementerian juga sentiasa bekerjasama dengan Agensi-Agensi bagi menjadikan negara ini destinasi pelabur-pelabur asing luar negeri. Ini termasuk didalam memberikan perkhidmatan yang efisien dan cepat. Pada tahun lepas, Jabatan Imigresen dan Pendaftaran Kebangsaan telah memperkenalkan Sistem Que Up bagi Kad Pengenalan dan Passport. Alhamdulillah, sistem ini telah memberikan kesan yang positif didalam penjimatan masa bagi orang ramai. Bagi pelanggan yang menggunakan sistem ini ianya telah menurunkan masa menunggu daripada 109 minit kepada 13 minit dan bagi pelanggan 'walk in' turun sebanyak 7%. Sistem ini telah berjaya menjimatkan masa orang ramai sebanyak 3,600 jam. Sistem ini juga telah dilaratkan kepada bahagian visa, lawatan, diplomatik dan pas kerja pada 1 Februari 2018 yang lalu yang mana bertujuan untuk mengurangkan masa menunggu dengan signifikan.

16. (6) Alhamdulillah, semenjak memperkenalkan Lesen Pekerja Asing pada 1 Oktober 2016, sehingga 22 Januari 2018, ianya telah dapat mempercepatkan proses mengambil pekerja asing dan menjimatkan masa. Menerusi Lesen Pekerja Asing ini jua, sebanyak 845 kekosongan jawatan

telah dapat diisikan oleh anak-anak tempatan. Jabatan Buruh juga tanpa menjejaskan pengambilan pekerja tempatan di Sektor Swasta, membuat beberapa penelitan bersama Agensi-Agensi Kerajaan yang berkepentingan bagi menurunkan proses pengambilan pekerja asing terutama sekali bagi pekerjaan yang masih belum dapat diisikan oleh anak-anak tempatan.

17. (7) Dalam masa yang sama jua, kearah usaha Kementerian ini mendokong pertumbuhan ekonomi, Jabatan Buruh dengan kerjasama Agensi yang berkaitan seperti Manpower Policy and Planning Unit (MPPU), Jabatan Perdana Menteri (JPM) dan Penggerak, sedang dalam proses mengenalkan kriteria bagi Pengarah Asing (Foreign Directors Criteria) yang dihasratkan bagi menyelaraskan lantikan Pengarah terdiri daripada warganegara asing yang akan menyumbang kepada perekonomian dan pekerjaan kepada Pencari Kerja dari kalangan anak tempatan.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

18. (8) Dalam mendokong kewujudan masyarakat untuk sentiasa hidup harmoni dan sejahtera, Bahagian Reintegrasi Jabatan Penjara dibawah Kementerian ini juga memainkan peranan bagi memastikan kesejahteraan bekas penghuni

atau banduan terjaga terutama sekali bagi membantu mendapatkan pekerjaan dan diterima kembali ke dalam masyarakat. Beberapa program dan kursus telah pun dijalankan. Sehubungan ini, seramai 113 Rakan Seliaan (Bekas Banduan) telah berdaftar secara sukarela untuk mengikuti program tersebut. Program *After Care* ini juga telah melihatkan penurunan kadar resividis atau kemasukan semula di kalangan peserta program dari 11% pada tahun 2014 kepada 3% pada tahun 2017 dan sebilangan mereka juga berjaya mendapatkan pekerjaan. Kerjasama akan terus dilaksanakan dengan agensi-agensi kerajaan, NGOs dan sektor swasta bagi mengungkuhkan rancangan-rancangan pemulihan

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

19. (9) Kementerian ini juga sentiasa berusaha meningkatkan dan mengukuhkan kesiapsediaan dan daya ketahanan Kebangsaan melalui Jabatan Bomba dan Penyelamat dan Pusat Pengurusan Bencana Kebangsaan (NDMC). Alhamdulillah, terutama sekali dalam memantapkan kesiapsiagaan operasi kecemasan dan menyelamatkan, bagi tahun 2018/2019 Jabatan Bomba memperbaiki 'response time' kepada 8-10 minit bagi kawasan Bandar manakala 10-15 minit bagi kawasan luar Bandar. Dalam memastikan keselamatan asset-asset kerajaan dan swasta, sehingga

Februari 2018, Jabatan Bomba dan Penyelamat berjaya melatih seramai 2022 Fire Marshall di kalangan Pegawai Kerjaan, Swasta dan Penduduk secara amnya. Ini juga menunjukkan usaha-usaha Jabatan untuk meningkatkan kesiapsediaan kebangsaan dengan memperkasa individu dan masyarakat untuk menguatkan dan mengekalkan kesiapsediaan mereka terhadap bencana.

20. Sepertimana jua semasa kejadian banjir yang terjadi pada bulan Disember 2017 dan Februari lalu, Alhamdulillah, kesiapsiagaan orang ramai, pihak Swasta dan *Non Governmental Organisation (NGOs)* dan agensi-agensi kerajaan adalah di tahap yang sangat baik yang mencerminkan kesemua bertugas mendukung konsep *whole of nation approach* khasnya dalam membantu mangsa banjir. Gandingan tindakan operasi ini telah dapat memantapkan lagi mutu perkhidmatan. Ini membuktikan bahawa program-program yang dijalankan oleh NDMC khususnya untuk masyarakat dan orang awam iaitu Community Based Disaster Risk Management (CBDRM) dan School Based Disaster Risk Management (SBDRM) sejak tahun 2009 memberikan kesan yang menggalakkan.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

21. Selaras dengan titah baginda itu, Alhamdulillah bagi membantu meningkatkan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di Negara ini, Kementerian ini telah pun menjalankan beberapa aktiviti yang berkaitan dengan penguatkuasaan akta-akta dibawah Jabatan masing-masing. Sehingga December 2017, Jabatan Buruh telah menjalankan 382 aktiviti berkaitan dengan Akta Employment Order 2009 dan Jabatan Imigresen dan Pendaftaran Kebangsaan telah menjalankan 1246 aktiviti yang berkaitan dengan penguatkuasaan akta-akta imigresen.

22. Manakala bagi Lembaga Bandaran di ketiga-tiga Daerah terdapat 36 aktiviti yang telah dijalankan dengan mengenakan kompoun sebanyak \$13,100 bagi kesalahan-kesalahan kecil. Bagi pejabat-pejabat daerah

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

23. Mengenai dengan Rancangan Kemajuan, Alhamdulillah, pada tahun kewangan 2018/2019 ini, Kementerian juga akan menerima peruntukkan kewangan sebanyak \$54 juta bagi melaksanakan projek-projek dibawah Rancangan Kemajuan Negara (RKN) ke 11 iaitu:

- a) Menaiktaraf Pasar Gadong
- b) Revitalisasi Kampong Ayer
- c) Menaiktaraf Pasar Pantai Jerudong

Mengenai rancangan Revitalisasi Kampong Ayer, InshaAllah dengan gabungan beberapa Agensi Kerajaan yang berkepentingan, adalah dirancangan sebanyak 157 buah rumah akan dibina, 47 buah dalam Fasa 1 dan 110 lagi dalam Fasa 2.

24. Berdasarkan peruntukan yang telah pun dibentangkan, Kementerian ini akan terus berusaha sedaya upaya untuk memberikan perkhidmatan yang lebih baik dalam memastikan sistem penyampaian Perkhidmatan Kementerian ini sentiasa mencapai standard dan kualiti yang ditetapkan dalam memenuhi kehendak dan ekspektasi rakyat dan penduduk negara ini. InshaAllah, Kementerian ini akan sentiasa berpandukan inisiatif-inisiatif dan program-program yang dirancang sejajar dengan hasrat Wawasan Brunei 2035.

Sekian, Wabillahit Taufiq Walhidayah, Wassalamu `Alaikum Warahmatullahi Wabarakatuh. Terima Kasih Yang Berhormat Pehin Pengerusi.

